Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (üheksas koda laiendatud koosseisus)

20. märts 2024*

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – Piiravad meetmed seoses olukorraga Valgevenes ja Valgevene osalemisega Venemaa agressioonis Ukraina vastu – Rahaliste vahendite külmutamine – Isikute, üksuste ja asutuste loetelud, kelle suhtes kohaldatakse rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamist – Hageja nime kandmine ja jätmine loeteludesse – Lukašenka režiimi toetamine – Rahaline toetus – Riigile kuuluv ettevõte – Kodanikuühiskonna represseerimine – Hindamisviga

Kohtuasjas T-115/22,

Belshyna AAT, asukoht Babruisk (Valgevene), esindajad: advokaadid N. Tuominen ja L. Engelen,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A. Boggio-Tomasaz ja A. Antoniadis,

kostja,

ÜLDKOHUS (üheksas koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: president S. Papasavvas, kohtunikud L. Truchot, H. Kanninen (ettekandja), R. Frendo ja T. Perišin,

kohtusekretär: ametnik I. Kurme,

arvestades menetluse kirjalikku osa,

arvestades 21. juuni 2023. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

otsuse [1]

1 ELTL artikli 263 alusel esitatud hagis palub hageja Belshyna AAT tühistada teda puudutavas osas esiteks nõukogu 2. detsembri 2021. aasta rakendusotsus (ÜVJP) 2021/2125, millega rakendatakse otsust 2012/642/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Valgevenes (ELT 2021, L 430 I, lk 16), ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/2124, millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 765/2006, milles käsitletakse piiravaid meetmeid Valgevene suhtes, artikli 8a lõiget 1 (ELT 2021, L 430 I, lk 1; parandus ELT 2022, L 2, lk 10) (edaspidi „esialgsed aktid"), ning teiseks nõukogu 24. veebruari 2023. aasta otsus (ÜVJP) 2023/421, millega muudetakse otsust 2012/642/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Valgevenes ja Valgevene osalemisega Venemaa agressioonis Ukraina vastu (ELT 2023, L 61, lk 41; parandused ELT 2023, L 16, lk 56, ja ELT 2023, L 90, lk 66), ja nõukogu 24. veebruari 2023. aasta rakendusmäärus (EL) 2023/419, millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 765/2006 (mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Valgevenes ja Valgevene osalemisega Venemaa agressioonis Ukraina vastu) artiklit 8a (ELT 2023, L 61, lk 20; parandused ELT 2023, L 71, lk 42, ja ELT 2023, L 90, lk 65) (edaspidi „loetellu jätmise aktid").

Vaidluse taust ja asjaolud, mis leidsid aset pärast hagi esitamist

2 Hageja on äriühing, kes toodab rehve ja mille asukoht on Babruisk (Valgevene).

3 Käesolev kohtuasi puudutab piiravaid meetmeid, mida Euroopa Liit on alates 2004. aastast võtnud demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste olukorra tõttu Valgevenes.

4 Euroopa Liidu Nõukogu võttis 18. mail 2006 [ELTL artiklite 75 ja 215] alusel vastu määruse (EÜ) nr 765/2006, mis käsitleb president Lukašenko ja teatavate Valgevene ametnike vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT 2006, L 134, lk 1), mille pealkiri asendati nõukogu 20. juuni 2011. aasta määruse (EL) nr 588/2011 (ELT 2011, L 161, lk 1) artikli 1 lõike 1 kohaselt pealkirjaga „Nõukogu määrus (EÜ) nr 765/2006, 18. mai 2006, milles käsitletakse piiravaid meetmeid Valgevene suhtes".

5 Nõukogu võttis 15. oktoobril 2012 ELL artikli 29 alusel vastu otsuse 2012/642/ÜVJP, mis käsitleb Valgevene vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT 2012, L 285, lk 1).

6 Vastavalt otsuse 2012/642 artikli 4 lõike 1 punktidele a ja b ning määruse nr 765/2006 (mida on muudetud nõukogu 6. novembri 2012. aasta määrusega (EL) nr 1014/2012 (ELT 2012, L 307, lk 1)) artikli 2 lõigetele 4 ja 5, mis viitab esimesena nimetatud sättele, külmutatakse kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mida omavad, valdavad või kontrollivad eelkõige isikud, üksused või asutused, kes vastutavad inimõiguste raske rikkumise või kodanikuühiskonna ja demokraatliku opositsiooni vastu suunatud repressioonide eest või kelle tegevus kahjustab muul moel tõsiselt demokraatiat või õigusriigi põhimõtete austamist Valgevenes, ning füüsilised või juriidilised isikud, üksused või asutused, kes muu hulgas toetavad Lukašenka režiimi.

7 Nõukogu võttis 2. detsembril 2021 vastu esialgsed aktid. Nende põhjendustest 4 nähtub, et „Valgevene olukorra tõsidust silmas pidades tuleks […] loetellu füüsilistest ja juriidilistest isikutest, üksustest ja asutustest, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, lisada 17 isikut ja 11 üksust".

[1] Esitatud on üksnes käesoleva kohtuotsuse need punktid, mille avaldamist peab Üldkohus otstarbekaks.

8 Esialgsete aktidega kanti hageja nimi otsuse 2012/642 artikli 3 lõikes 1 ja artikli 4 lõikes 1 osutatud füüsiliste ja juriidiliste isikute, üksuste ja asutuste loetelu tabeli B 26. reale, mis asub selle otsuse lisas, ning määruse nr 765/2006 artikli 2 lõikes 1 osutatud füüsiliste ja juriidiliste isikute, üksuste ja asutuste loetelu tabeli B 26. reale, mis asub selle määruse I lisas (edaspidi koos „vaidlusalused loetelud“).

9 Esialgsetesse aktidesse kandis nõukogu hageja identifitseerimisandmed – „[n]imi: [a]vatud aktsiaselts Belshina“, „[a]adress: 4 Minskoe Shosse St., Bobruisk, 213824 Belarus“, „[r]egistreerimise kuupäev: 10.1.1994“, „[r]egistreerimisnumber: 700016217“ ja „[v]eebisait: http://www.blshinajsc.by/“ – ning põhjendas tema suhtes piiravate meetmete võtmist järgmiste põhjendustega:

„[Hageja] on üks juhtivaid riigiosalusega ettevõtteid Valgevenes ning sõidukirehvide suurtootja. Seeläbi on ettevõte Lukašenka režiimi jaoks oluline sissetulekuallikas. Valgevene riik saab otseselt kasu [hageja] teenitud tulust. Seeläbi toetab [hageja] Lukašenka režiimi.

[Hageja] töötajad, kes avaldasid meelt ja streikisid Valgevene 2020. aasta presidendivalimiste järel, vallandati. Seetõttu vastutab [hageja] kodanikuühiskonna represseerimise eest.“

10 Nõukogu teatas 3. detsembri 2021. aasta kirjas hagejale, et tema nimi on kantud vaidlusalustesse loeteludesse.

11 Hageja palus 30. detsembri 2021. aasta kirjas nõukogult, et tal lubataks tutvuda teabe ja tõenditega, mis toetavad tema nime kandmist vaidlusalustesse loeteludesse, ning palus vaadata see loetellu kandmine uuesti läbi.

12 Nõukogu edastas 14. jaanuari 2022. aasta kirjas hagejale dokumendid, mis sisaldasid tõendeid, mida kasutati, et otsustada kanda tema nimi vaidlusalustesse loeteludesse, ning märkis, et ta teatab uuesti läbivaatamise taotluse edasisest käigust hagejale hiljem.

13 Nõukogu võttis 24. veebruaril 2022 vastu otsuse (ÜVJP) 2022/307, millega muudetakse otsust 2012/642 (ELT 2022, L 46, lk 97), ja rakendusmääruse (EL) 2022/300, millega rakendatakse määruse nr 765/2006 artiklit 8a (ELT 2022, L 46, lk 3) (edaspidi „24. veebruari 2022. aasta aktid“), millega ta jättis hageja nime vaidlusalustesse loeteludesse põhjendustel, mis olid sisuliselt identsed esialgsetes aktides esitatutega.

14 Nõukogu teatas 21. detsembri 2022. aasta kirjas hagejale oma kavatsusest pikendada tema suhtes võetud piiravate meetmete kehtivust, tuginedes nimetatud kirjale lisatud dokumendile.

15 Hageja vastas 20. jaanuari 2023. aasta kirjas, et nõukogu edastatud dokument ei põhjenda tema nime jätmist vaidlusalustesse loeteludesse.

16 Nõukogu võttis 24. veebruaril 2023 vastu loetellu jätmise aktid, millega ta jättis hageja nime vaidlusalustesse loeteludesse samadel põhjustel, mis olid esitatud 24. veebruari 2022. aasta aktides.

17 Nõukogu sedastas 27. veebruari 2023. aasta kirjas, et 20. jaanuari 2023. aasta kirjas esitatud märkused ei sea kahtluse alla tema hinnangut, et hageja nimi tuleb jätta vaidlusalustesse loeteludesse.

Poolte nõuded

18 Pärast hagiavalduse muutmist Üldkohtu kodukorra artikli 86 alusel palub hageja Üldkohtul:

– tühistada esialgsed aktid ja loetellu jätmise aktid teda puudutavas osas;

– mõista kohtukulud välja nõukogult;

– jätta rahuldamata nõukogu teise võimalusena esitatud nõue jätta rakendusotsuse 2021/2125 tagajärjed tema suhtes kehtima kuni rakendusmääruse 2021/2124 osalise tühistamise jõustumiseni.

19 Nõukogu palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt;

– teise võimalusena – juhul kui Üldkohus peaks hageja suhtes võetud piiravad meetmed tühistama – jätta hageja suhtes kehtima rakendusotsuse 2021/2125 tagajärjed kuni rakendusmääruse 2021/2124 osalise tühistamise jõustumiseni.

Õiguslik käsitlus

[…]

Loetellu jätmise aktide osalise tühistamise nõue

84 Muutmisavalduses palub hageja tühistada loetellu jätmise aktid teda puudutavas osas.

85 Muutmisavalduse kohta esitatud märkustes väidab nõukogu, et loetellu jätmise aktide osalise tühistamise nõue on vastuvõetav ja tuleb põhjendamatuse tõttu rahuldamata jätta.

Hagiavalduse muutmise vastuvõetavus

86 Arvestades, et hagide vastuvõetavuse hindamine on avaliku huvi küsimus ning hagiavalduse muutmise korral tuleb seega kontrollida, kas kodukorra artikli 86 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud (vt selle kohta 14. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Hamas *vs.* nõukogu, T-400/10 RENV, EU:T:2018:966, punktid 139–145 ja seal viidatud kohtupraktika), esitas Üldkohus pooltele selle kohta kohtuistungil küsimusi.

87 Üldkohtu küsimustele vastates väitsid nii hageja kui ka nõukogu, et asjaolu, et hageja ei ole käesolevas kohtuasjas oma nõudeid muutnud, et nõuda 24. veebruari 2022. aasta aktide tühistamist teda puudutavas osas, ei peaks mõjutama hagiavalduse muutmise – milles nõutakse ka loetellu jätmise aktide osalist tühistamist – vastuvõetavust.

88 Oma seisukoha põhjendamiseks väidavad pooled, et 14. detsembri 2018. aasta kohtuotsuse Hamas *vs.* nõukogu (T-400/10 RENV, EU:T:2018:966) punktidest 141 ja 142 ning 24. novembri 2021. aasta kohtuotsuse LTTE *vs.* nõukogu (T-160/19, ei avaldata, EU:T:2021:817) punktidest 90 ja 96 tulenevaid juhiseid ei saa käesolevale juhtumile üle kanda. Nad kinnitavad, et nende kohtuotsuste aluseks olnud kohtuasjad puudutasid piiravaid meetmeid, mida liit võttis vastavalt nõukogu 27. detsembri 2001. aasta ühisele seisukohale 2001/931/ÜVJP terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta (EÜT 2001, L 344, lk 93; ELT eriväljaanne 18/01, lk 217), mille raames õigusaktid, milles on esitatud nende isikute ja üksuste loetelu, kelle suhtes piiravaid meetmeid kohaldatakse, tunnistatakse kehtetuks ning asendatakse uute aktidega nõukogu korrapärase läbivaatamise käigus, samas kui Valgevenet puudutavate piiravate meetmete raames toimub vaidlusaluste loetelude perioodiline läbivaatamine õigusaktide vormis, millega muudetakse otsuse 2012/642 ja määruse nr 765/2006 kohaldamisaega või lisasid. Nõukogu väitis samuti, et loetellu jätmise aktide tühistamise nõude vastuvõetavaks tunnistamine on kooskõlas menetlusökonoomia eesmärgiga.

89 Olgu meenutatud, et kodukorra artikli 86 lõikes 1 on nimelt sätestatud, et kui akt, mille tühistamist nõutakse, on asendatud või seda on muudetud teise aktiga, millel on sama ese, võib hageja selle uue asjaolu arvesse võtmiseks muuta hagiavaldust enne menetluse suulise osa lõppemist või enne Üldkohtu otsust lahendada kohtuasi ilma menetluse suulise osata.

90 Käesolevas asjas tuleb esiteks märkida, et hagejat puudutavas osas on nii esialgsete aktide kui ka loetellu jätmise aktide eesmärk kehtestada hageja suhtes individuaalsed piiravad meetmed, mis seisnevad kõigi tema rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamises vastavalt otsuse 2012/642 artikli 4 lõike 1 punktidele a ja b ning määruse nr 765/2006 artikli 2 lõigetele 4 ja 5.

91 Teiseks, nagu pooled õigesti märkisid, võetakse Valgevene suhtes piiravaid meetmeid kehtestanud korra raames individuaalsed piiravad meetmed nii, et sihtrühmaks olevate isikute, üksuste või asutuste nimed kantakse vaidlusalustesse loeteludesse, mis on esitatud otsuse 2012/642 ja määruse nr 765/2006 lisades.

92 Selles kontekstis muudeti esialgsete aktidega otsuse 2012/642 ja määruse nr 765/2006 lisasid, et kanda muu hulgas hageja nimi vaidlusalustesse loeteludesse. Mis puudutab loetellu jätmise akte, siis tuleb tõdeda, et ühelt poolt pikendati otsusega 2023/421 otsuse 2012/642 – mille I lisas, mida on muudetud rakendusotsusega 2021/2125, mainitakse hageja nime – kohaldatavust kuni 28. veebruarini 2024 ning teiselt poolt muudeti rakendusmäärusega 2023/419 määruse nr 765/2006 I lisa, jättes hageja nime vähemalt vaikimisi sellesse lisasse. Järelikult tuleb lugeda, et loetellu jätmise aktid muutsid esialgseid akte kodukorra artikli 86 lõike 1 tähenduses.

93 Kooskõlas kodukorra artikli 86 aluseks oleva menetlusökonoomia eesmärgiga (vt selle kohta 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Almaz-Antey *vs.* nõukogu, T-515/15, ei avaldata, EU:T:2018:545, punktid 43 ja 44) järeldub sellest, et kuna hageja taotles hagiavalduses esialgsete aktide tühistamist, oli tal käesolevas menetluses õigus muuta hagiavaldust, et nõuda ka loeteludesse jätmise aktide tühistamist, ja seda isegi siis, kui ta ei olnud enne hagiavaldust muutnud, et taotleda ka 24. veebruari 2022. aasta aktide tühistamist.

94 Seega tuleb asuda seisukohale, et hagiavalduse muutmise taotlus on vastuvõetav.

[…]

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (üheksas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. **Tühistada nõukogu 2. detsembri 2021. aasta rakendusotsus (ÜVJP) 2021/2125, millega rakendatakse otsust 2012/642/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Valgevenes; nõukogu 2. detsembri 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/2124, millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 765/2006, milles käsitletakse piiravaid meetmeid Valgevene suhtes, artikli 8a lõiget 1; nõukogu 24. veebruari 2023. aasta otsus (ÜVJP) 2023/421, millega muudetakse otsust 2012/642/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Valgevenes ja Valgevene osalemisega Venemaa agressioonis Ukraina vastu, ning nõukogu 24. veebruari 2023. aasta rakendusmäärus (EL) 2023/419, millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 765/2006 (mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Valgevenes ja Valgevene osalemisega Venemaa agressioonis Ukraina vastu) artiklit 8a, Belshyna AATd puudutavas osas.**

2. **Mõista kohtukulud välja Euroopa Liidu Nõukogult.**

Papasavvas Truchot Kanninen

Frendo Perišin

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 20. märtsil 2024 Luxembourgis

Allkirjad